

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра сучасної української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан філологічного факультету
Ярослав Редьква
«23» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

Сучасна українська мова (морфологія, ч. I)
обов'язкова

Освітньо-професійна програма	<u>«Українська мова та література»</u>
Спеціальність	<u>035 Філологія</u>
Галузь знань	<u>03 Гуманітарні науки</u>
Рівень вищої освіти	<u>перший бакалаврський</u>
Факультет	<u>філологічний</u>
Мова навчання	<u>українська</u>

Чернівці – 2025

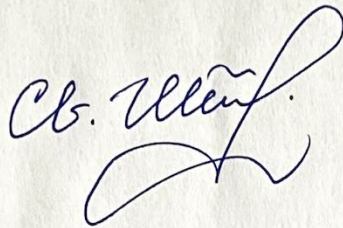
Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасна українська мова (морфологія, ч. I)» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Українська мова та література».

Розробник: **Шабат-Савка Світлана Тарасівна** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри сучасної української мови.

Викладач: **Шабат-Савка Світлана Тарасівна** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри сучасної української мови.

Затверджено на засіданні кафедри *сучасної української мови*
Протокол №1 від 27 серпня 2025 р.

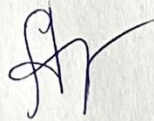
Завідувач кафедри

Світлана ШАБАТ-САВКА

Схвалено методичною радою філологічного факультету протокол № 1 від 27 серпня 2025 року

Голова методичної ради
філологічного факультету

Антофійчук А. М.

Мета та завдання навчальної дисципліни – системно проаналізувати іменні частини мови, їхні граматичні категорії, граматичні значення і форми, особливості морфологічних парадигм; ознайомити студентів із важливими проблемами граматики: виділення та критерії розмежування частин мови, система частин мови та погляди на неї сучасних науковців, виразити дискусійні питання морфологічної теорії, сформулювати цілісне уявлення про функційно-семантичний потенціал іменника, прикметника, займенника та числівника в сучасній українській мові.

Навчальна дисципліна «Сучасна українська мова (морфологія, ч. I)» належить до переліку обов'язкових дисциплін підготовки бакалаврів за спеціальністю «Філологія (українська мова та література)». Вона спрямована на формування у здобувачів вищої освіти професійно орієнтованої лінгвістичної компетентності та передбачає оволодіння системою знань, умінь і навичок аналізу морфологічних одиниць сучасної української мови. Курс забезпечує засвоєння теоретичних засад морфології, вироблення навичок ідентифікації та класифікації іменних частин мови в системі частиномовної належності слів, аналізу їхніх граматичних категорій, значень і форм. Особливу увагу приділено з'ясуванню місця іменника, прикметника, займенника та числівника в морфологічній системі української мови, їхньому функціонуванню в різних комунікативних контекстах.

Пререквізити: «Сучасна українська мова: фонетика»; «Сучасна українська мова (лексикологія, фразеологія і лексикографія)»; «Сучасна українська мова (морфеміка і словотвір)».

Результати навчання.

Навчальна дисципліна «Сучасна українська мова (морфологія, ч. I)» спрямована на забезпечення та засвоєння таких *загальних і спеціальних компетентностей*:

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові компетентності:

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови.

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах

спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

ФК 13. Здатність розуміти лінгвістику як особливу науку, що вивчає структуру і функціонування мови; володіти знаннями з усіх галузей мовознавства, історії української мови та сучасної української мови.

У результаті засвоєння змісту навчальної дисципліни студент має набути таких **програмних результатів навчання:**

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною мовою усно й письмово, використовувати її для організації ефективної культурної комунікації.

ПРН 3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 14. Використовувати мови, які передбачені програмою для вивчення, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати мовні, літературні, фольклорні явища й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація про розподіл годин

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	4	3	90	30	30			30		іспит
Заочна	2	4	3	90	6	4			80		іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Іменні частини мови. Іменник як частина мови												
Тема 1. Граматики як розділ мовознавства	3	1	1			1	5					5
Тема 2. Морфологія: система частин мови в українському мовознавстві	6	2	2			2	7	2				5
Тема 3. Іменник як частина мови.	6	2	2			2	9	2	2			5
Тема 4. Граматичні категорії іменників	6	2	2			2	5					5
Тема 5. Парадигматика іменників	6	2	2			2	5					5
Тема 6.	6	2	2			2	5					5

Відмінювання іменників II відміни												
Тема 7. Парадигматичні особливості іменників III і IV відміни	6	2	2			2	5					5
Тема 8. Відмінювання іменників множинної форми	6	2	2			2	5					5
Разом за ЗМ 1	45	15	15			15	46	4	2			40
Змістовий модуль 2. Прикметник. Числівник. Займенник												
Тема 9. Прикметник як частина мови.	8	2	2			3	7	2				5
Тема 10. Прикметникова парадигма	9	3	3			3	5					5
Тема 11. Числівник як частина мови.	8	2	2			3	7					7
Тема 12. Парадигматика числівника	11	4	4			2	9		2			7
Тема 13. Займенник як частина мови.	9	2	2			2	8					8
Тема 14. Парадигматичні особливості займенників	7	2	2			2	8					8
Разом за змістовим ЗМ 2	45	15	15			15	44	2	2			40
Усього годин	90	30	30			30	90	6	4			80

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.1	Граматика як розділ мовознавства

	<p><i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Предмет вивчення граматики. Основні граматичні поняття. 2.Грамматичне значення і засоби його вираження. 3.Грамматична форма. 4. Грамматична категорія.
1.2	<p>Морфологія: система частин мови в українському мовознавстві</p> <p><i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Об'єкт і предмет вивчення морфології. 2.Частини мови. Критерії виділення частин мови. 3.Історія питання про частини мови. 4.Система частин мови в українському мовознавстві.
1.3	<p>Іменник як частина мови.</p> <p><i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Загальне значення іменника, його граматичні ознаки та синтаксична функція. 2.Лексико-граматичні категорії іменника: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Категорія власних і загальних назв. ✓ Категорія істоти / неістоти. ✓ Категорія конкретних і абстрактних назв. ✓ Категорія збірності та одиничності. ✓ Категорія речовинності.
1.4	<p>Грамматичні категорії іменників.</p> <p><i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Категорія роду. 2.Категорія числа. 3.Категорія відмінка. Система і значення відмінків.
1.5	<p>Парадигматика іменників.</p> <p><i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Поділ іменників на відміни. 2.Іменники, що стоять поза відмінами. 3.Відмінкові закінчення іменників I відміни.
1.6	<p>Відмінювання іменників II відміни.</p> <p><i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Іменники твердої групи II відміни. 2.Іменники м'якої групи II відміни. 3.Іменники мішаної групи відмінювання.
1.7	<p>Парадигматичні особливості іменників III і IV відміни.</p> <p><i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Відмінювання іменників III відміни.

	<p>2.Відмінювання ІУ відміни.</p> <p>3.Особливості правописної кодифікації іменників III і ІУ відміни.</p>
1.8	<p>Відмінювання іменників множинної форми.</p> <p><i>План.</i></p> <p>1.Парадигматика іменників множинної форми.</p> <p>2.Відмінювання іменників іншомовного походження.</p> <p>3.Відмінювання абревіатур.</p> <p>4.Відмінювання іменників прикметникового типу.</p>
2.1	<p>Прикметник як частина мови.</p> <p><i>План.</i></p> <p>1.Значення прикметника, морфологічні ознаки, синтаксична роль.</p> <p>2.Лексико-граматичні розряди прикметників (якісні, присвійні, відносні).</p> <p>3.Проміжні семантичні розряди прикметників.</p> <p>4.Ступені порівняння якісних прикметників.</p>
2.2	<p>Прикметникова парадигма.</p> <p><i>План.</i></p> <p>1.Повні та короткі прикметники.</p> <p>2.Тверда і м'яка група прикметників.</p>
2.3	<p>Числівник як частина мови.</p> <p><i>План.</i></p> <p>1. Проблема частиномовного статусу числівника.</p> <p>2.Семантика, морфологічні ознаки та синтаксична функція числівників.</p>
2.4	<p>Парадигматика числівника.</p> <p><i>План.</i></p> <p>1.Розряди числівників за значенням.</p> <p>2.Класифікація числівників за будовою.</p> <p>3.Зразки відмінювання числівників.</p>
2.5	<p>Займенник як частина мови.</p> <p><i>План.</i></p> <p>1. Дискусійність питання про статус займенника в сучасній українській мові.</p> <p>2.Значення займенників, морфологічні ознаки, синтаксична функція.</p> <p>3.Займенник у тексті.</p>
2.6	<p>Парадигматичні особливості займенників.</p> <p><i>План.</i></p>

	<p>1.Співвіднесеність займенників з іншими частинами мовами.</p> <p>2.Розряди займенників за значенням.</p> <p>3.Відмінювання займенників.</p>
--	--

Тематика практичних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.1	<p>Граматика як розділ мовознавства. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> План. 1.Граматика в контексті інших розділів мовознавства. 2.Основні граматичні поняття: граматичне значення, граматична категорія, граматична категорія. 3.Основні способи та засоби вираження граматичного значення в українській мові.</p>
1.2	<p>Морфологія: система частин мови в українському мовознавстві <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тестування.</i> План. 1.Об'єкт і предмет вивчення морфології. 2. Критерії виділення частин мови. 3.Частини мови в українському мовознавстві та в закладах загальної середньої освіти.</p>
1.3	<p>Іменник як частина мови. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тестування, бліцопитування.</i> План. 1.Іменник у контексті критеріїв виокремлення частин мови: <ul style="list-style-type: none"> ✓ семантичні параметри; ✓ формально-граматичні параметри іменника; ✓ синтаксичні функції іменника; ✓ словотвірні форманти іменника як частини мови. 2.Лексико-граматичні категорії іменника: <ul style="list-style-type: none"> ✓ іменники – власні та загальні назви; ✓ іменники – істоти / неістоти; ✓ іменники – конкретні й абстрактні назви; ✓ збірні іменники та іменники зі збірним значенням. ✓ речовинні іменники. </p>
1.4	<p>Граматичні категорії іменників в українському мовознавстві. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тестування.</i> План. 1.Категорія роду як визначальна категорія іменників.</p>

	<p>2. Категорія числа: засоби вираження.</p> <p>3. Система і значення відмінків в українській мові.</p>
1.5	<p>Парадигматика іменників.</p> <p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, вправи, тестування.</i></p> <p>План.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поділ іменників на відміни. 2. Особливості іменників, що не належать до жодної з відмін. 3. Парадигматичні типи іменників I відміни: <ul style="list-style-type: none"> • іменники твердої групи; • іменники м'якої групи; • іменники мішаної групи.
1.6	<p>Відмінювання іменників II відміни.</p> <p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, вправи, тестування.</i></p> <p>План.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відмінкові закінчення іменників твердої групи II відміни. 2. Відмінкові закінчення іменників м'якої групи II відміни. 3. Відмінкові закінчення іменників мішаної групи II відміни.
1.7	<p>Парадигматичні особливості іменників III і IV відміни.</p> <p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, вправи, тестування.</i></p> <p>План.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відмінкові закінчення іменників III відміни. 2. Відмінкові закінчення іменників IV відміни. 3. Особливості правописної кодифікації іменників III і IV відміни.
1.8	<p>Відмінювання іменників, що не належать до жодної з відмін.</p> <p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, вправи, тестування.</i></p> <p>План.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відмінкові закінчення іменників множинної форми. 2. Відмінювання іменників іншомовного походження. 3. Відмінювання аббревіатур. 4. Відмінкові закінчення іменників прикметникового типу.
2.1	<p>Прикметник як частина мови.</p> <p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тестування.</i></p> <p>План.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прикметник у контексті семантичних, формально-граматичних, синтаксичних та словотвірних параметрів. 2. Розряди прикметників (якісні, присвійні, відносні) у науковому та шкільному дискурсі. 3. Категорія ступенів порівняння якісних прикметників.
2.2	<p>Прикметникова парадигма.</p>

	<p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тестування.</i></p> <p>План.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поділ прикметників на повні та короткі групи. 2. Характеристика прикметників, що належать до твердої групи відмінювання. 3. Характеристика прикметників, що належать до м'якої групи відмінювання.
2.3	<p>Числівник як частина мови.</p> <p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тестування.</i></p> <p>План.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Числівник у контексті реалізації семантики кількості. 2. Формально-граматичні параметри числівників. 3. Синтаксична функція числівника. 4. Числівник у науковому дискурсі та закладах загальної середньої освіти.
2.4	<p>Парадигматика числівника.</p> <p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тестування.</i></p> <p>План.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості поділу числівників за значенням. 2. Характеристика числівників за будовою. 3. Парадигматичні типи числівників.
2.5	<p>Займенник як частина мови.</p> <p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тестування.</i></p> <p>План.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце займенника в системі частин мови. 2. Критерії виокремлення займенника як самостійної повнозначної частини мови. 3. Семантичний обсяг займенників та їхні формально-граматичні параметри. 4. Синтаксична роль займенника в реченні й тексті.
2.6	<p>Парадигматичні особливості займенників.</p> <p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тестування.</i></p> <p>План.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація займенників за співвіднесенням їх з іменниками, прикметниками та числівниками. 2. Розряди займенників за значенням у науковому дискурсі та в закладах загальної середньої освіти. 3. Парадигматика займенників: <ul style="list-style-type: none"> • субстантивні займенники; • атрибутивні займенники; • субстантивно-атрибутивні займенники; • кількісні займенники.

--	--

Завдання для самостійної роботи студентів

Самостійна робота здобувачів освіти під час вивчення освітнього компонента «Сучасна українська мова (морфологія, ч. I)» складається з різних видів:

- підготувати конспективний виклад праць до теми;
- підготувати презентацію на основі опрацювання наукових розвідок чи самостійно підібраного матеріалу;
- підготувати реферат на тему;
- на основі праць українських учених підготувати їхній мовознавчий портрет;
- підготувати письмове повідомлення для усного виступу;
- підготувати усний виступ за працями дослідників;
- опрацювати онлайн-ресурси щодо теми;
- створити інтерактивний проєкт;
- написати творчу роботу.

№ тем и	Назва теми
1.1	<p>Частини мови як основні морфологічні одиниці.</p> <p>1.Прочитати й законспектувати статтю «Ярошевич І. Ярошевич І. Частини мови: поняттєвотермінологічний аспект. Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». 2012. № 733. С. 234–238».</p> <p>2.Підготувати презентацію «Частини мови в українській лінгвістиці: історія, наукові дискусії, статуси слів» за працею «Вихованець І. Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті : монографія. Київ: Наук. думка, 1988. 255 с.».</p> <p>3.Представити реферат на тему «Вивчення іменних частин мови в 6-му класі закладів загальної середньої освіти».</p>
1.2	<p>Праці Івана Вихованця, Катерини Городенської та Іллі Кучеренка в контексті вивчення морфології української мови.</p> <p>1.Опрацювати праці І. Р.Вихованця та К. Г. Городенської, що мають стосунок до іменних категорій та частин мови. Підготувати інтерактивний проєкт про статус іменник, прикметника, числівника та займенника в науковому дискурсі відомих українських науковців.</p> <p>2.На основі праці В. Коломийцевої та В. Чумака підготувати мовознавчий портрет професора Іллі Кучеренка щодо класифікації частин мови в історії українського мовознавства: «Коломийцева, В., Чумак, В. Професор І. К. Кучеренко в історії українського мовознавства: класифікація частин мови. Українське мовознавство, 2023. 1(53), С. 24–37». https://doi.org/10.17721/um/53(2023).24-37</p>

1.3	<p>Іменні граматичні категорії української мови.</p> <p>1. Дослідити принципи класифікації граматичних категорій іменного зразка з опертям на праці українських вчених: <i>Костусяк Н. М.</i> Принципи класифікації морфологічних категорій. <i>Studia Linguistica</i> : зб. наук. праць. ВПЦ «Київ. ун-т», 2012. Вип. VI. Ч. 1. С. 121–125.</p> <p>2. Опрацювати й законспектувати онлайн-статтю «<i>Лонська Л.</i> Специфіка вияву граматичних категорій іменних частин мови (на матеріалі повісті Михайла Коцюбинського «Тіні забутих предків»». file:///C:/Users/User/Downloads/15%20(1).pdf»</p> <p>2. Підготувати презентацію на основі опрацювання праці Наталії Костусяк «Міжривневі категорії в граматичній системі української мови» https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/1078/1/%D0%9A%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%83%D1%81%D1%8F%D0%BA.pdf</p>
1.4	<p>Функційний діапазон іменника як частини мови в дискурсивно-стильових формах української мови.</p> <p>1. Підготувати реферат на тему «Функційно-стильове навантаження іменників у поетичному тексті».</p> <p>2. Дослідити роль іменників в офіційно-діловій комунікації.</p> <p>3. Законспектувати й опрацювати статтю Чжан М. Граматичні доміанти в тексті освітньої реклами. <i>Нова філологія</i>, (92), С. 77–87. https://doi.org/10.26661/2414-1135-2023-92-12.</p> <p>4. Створити текст реклами на зразок «Запрошуємо до бібліотеки»; «Чернівці – місто студентської юності».</p>
1.5	<p>Іменники як складники уснорозмовної комунікації.</p> <p>1. Опрацювати онлайн-ресурси щодо визначення функційних можливостей кличного відмінка іменників.</p> <p>2. Законспектувати статтю: Ясакова Н. Ю., Кобченко Н., Ожоган В. Український вокатив: зміна поглядів на функції морфологічної форми на тлі суспільних трансформацій. <i>Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej</i>. 2022. Vol. 57. Article No. 2673. P. 1-21. https://doi.org/10.11649/sfps.2673</p>
1.6	<p>Іменники в соціокультурній комунікації</p> <p>1. Підготувати реферат «Гендерна лінгвістика і функційна морфологія».</p> <p>2. Опрацювати працю М. Брус: Фемінитиви в українській мові: генеза, еволюція, функціонування : монографія. Івано-Франківськ : ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. 440 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Brus_Mariia/Feminityvy_v_ukrainskii_movi_heneza_evoliutsiia_funktsionuvannia.pdf</p>

	2. Створити інтерактивний проєкт «Фемінітиви: за чи проти?»
1.7	<p>Складні випадки відмінювання іменників та основні засади «Українського правопису» 2019 р.</p> <p>1. Підготувати презентацію про варіативність «Українського правопису» з опертям на іменник як частину мови.</p> <p>2. Радости / радості, любов / любови: деякі історичні коментарі щодо відмінювання іменників III відміни.</p> <p>3. Опрацювати наукову розвідку С. Омельчука та С. Климович «Мовмо й пішімо поправно: 33 присутні зауваги з українського правопису, граматики і слововживання для фахівців. Одеса: Олді+, 2024. 80 с.</p>
1.8	<p>Взаємопереходи в системі частин мови.</p> <p>1. Опрацювати статтю К. Симонової «Перехідні явища в системі частин мови і питання правопису»; зробити презентацію до основних транспозиційних процесів на частиномовному рівні: https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ac961be5-3c0a-4786-a51b-579ac265a079/content</p> <p>2. Здійснити аналіз наукової праці Н. Найт «Явище перехідності частин мови у сучасній українській граматиці», написати тези до представленого дослідження: 010 Найт+Н.+Ф. 37-41 (1).pdf</p> <p>3. Написати творчу роботу на тему «Боротьба і боротися: «як много важить слово» (І. Франко).</p>
2.1	<p>Атрибутивна семантика та її реалізація мовними засобами української мови.</p> <p>1. Подати письмове повідомлення для усного виступу про роль прикметників як маркерів предикативної ознаки на матеріалі праці: Фенко М. Прикметник у структурі категорії предикатності (на матеріалі поетичної творчості Лесі Українки). <i>Леся Українка і сучасність: Зб. наук. пр.</i> — Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. Т. 4, кн. 2. С. 383–390. http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/17959/33-Fenko.pdf?sequence=1</p> <p>2. Підготувати конспективний виклад праць:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Костусяк Н. М. Категорія ступенів порівняння прикметників і прислівників. Луцьк, 2001. 219 с. ✓ Радько О. Особливості творення ступенів порівняння індивідуально-авторських прикметників в українських поетичних текстах ХХ–ХХІ сторіч. <i>Лінгвостилістичні студії</i>. 2015. Вип. 2. С. 159–166. https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/6817/1/22.pdf <p>3. Провести науково-пошукову роботу щодо реалізації інтенсивності прикметникової ознаки за працею: Баран Т. С. «Старий як світ...» (вираження інтенсивності ознаки прикметників) http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine31-14.pdf</p>

2.2	<p>Прикметник в аспекті текстової комунікації</p> <p>1. Підготувати письмове повідомлення про реалізацію атрибутивної ознаки прикметника в комунікативному процесі, зняти за основу працю: Островська Л. С. Атрибутивна конструкція в комунікативному аспекті. Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки. Запоріжжя : ЗНУ, 2010. № 1. С. 242–252. https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2010/fil_2010_1/242-251.pdf</p> <p>2. Дослідити функційну роль прикметників у творенні компліментарних висловлень української мови на матеріалі праці: Шабат-Савка С. Т. «БО ТИ ТАКА, ЯК ІЗ КОЛЯДКИ ВИЙШЛА...» (Вербалізація інтенцій люб'язності в українськомовному дискурсі). Культура слова. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2016. Вип. 84. С. 113 – 122. https://iul-nasu.org.ua/pdf/kulturaslova/ks_84.pdf</p> <p>3. Проаналізувати на особистих сторінках соцмереж особливості функціонування прикметників, виписати контексти їхнього вживання.</p>
2.3	<p>Функційний потенціал числівника як частини мови</p> <p>1. Прочитати й законспектувати статтю: Плющ М. Я. Функції числівників як ознакових слів. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 10 : Проблеми граматики і лексикології української мови : зб. наук. праць. - Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. Вип. 13. С. 33–38. https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/24674/Plyushch.pdf?sequence=1&isAllowed=y</p> <p>2. Підготувати письмове повідомлення для усного виступу про числівник та його синтаксичні функції за працю: Попович Н., Шинкарук В. Синтаксична структура речень з числівниковим компонентом в українській мові: монографія. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2011. 136 с.</p> <p>3. Підготувати конспективний виклад праці: Фаріон І. Д. Граматичні норми числівника. Фаріон І. Д. Мовна норма: знищення, пошук, віднова : монографія. Вид. 2-ге, доп. ІваноФранківськ : Місто НВ, 2010. С. 229–232.</p>
2.4	<p>Числівник в українській етнокультурі та пареміології.</p> <p>1. Підготувати усний виступ та презентацію за працями:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Паук М. М. Числівник у ролі обмежувача в українських прислів'ях. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2020. № 46. Том 2. С.51–54. http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v46/part_2/14.pdf ✓ Водяна Л. В. Числівник у латинських, німецьких та українських пареміях. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Том 32 (71). № 3. Ч. 1 2021. С. 228–232. https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/3_2021/part_1/41.pdf <p>2. Виписати зі збірника «Слово батьків – з усіх віків» прислів'я з</p>

	<p>числівниковими компонентами.</p> <p>3. Написати реферат на тему «Лінгвістична природа загадок: контекст української етнокультури», виписати 20 загадок, у яких наявні числівники, схарактеризувати їхні функції.</p>
2.5	<p>Займенник у контексті української граматики.</p> <p>1. Підготувати письмове повідомлення для усного виступу «Синтаксична сфера займенника» за працею: Дзюман Н. П. Семантико-синтаксична сфера займенників сучасній українській літературній мові: автореферат дис. ... канд. філолог. наук : 10.02.01 / наук. кер. І. В. Дудко ; М-во освіти і науки України ; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. К., 2015. 21 с. http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/8423</p> <p>2. Прочитати й законспектувати статтю: Ясакова Н. Ю. Морфологічна категорія особи у світлі міжчастиномовної взаємодії. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Філологічні науки. 2018. Вип. 292. С. 67-73. https://ekmair.ukma.edu.ua/items/1511ecb9-adf7-4ad3-b182-e381487110f4</p> <p>3. Написати реферативне повідомлення «Займенник у структурі складнопідрядного речення».</p>
2.6	<p>Займенники в українській лінгвостилістиці.</p> <p>1. Опрацювати конспект гостьової лекції Шабат-Савки С. Т., підготувати презентацію. https://meridian.kpnu.edu.ua/2022/11/11/zaimennyk-u-systemi-koordynat-ukrainskoi-movy-hostova-lektsiia-doktora-filolohichnykh-nauk-profesora-svitlany-shabat-savky/</p> <p>➤ Шабат-Савка С. Займенник у системі координат української мови: відкрита лекція. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2022. 56 с. https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7268</p> <p>2. Підготувати письмове повідомлення для усного виступу «Займенник і пошання множина: аспект текстової комунікації».</p> <p>3. Підготування реферат на тему «Тикання і викання в аспекті української лінгвокультури» з опертям на праці:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Богдан С. К. Богдан С. К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. К. : Рідна мова, 1998. 475 с. ✓ Шабат-Савка С. Т. Українські паремії як маркери толерантного спілкування. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 65. Том 3. С. 231–219. http://www.aphn-journal.in.ua/archive/65_2023/part_3/33.pdf

Контроль виконання та оцінювання завдань, винесених на самостійне опрацювання, проводимо в процесі вивчення тем кожного змістового модуля.

Методи навчання

Методи навчання і викладання:

- ✓ лекція, бесіда, дискусія;
- ✓ практичний метод (практичні вправи, практичні роботи);
- ✓ наочний метод (ілюстрація, демонстрація, презентація);
- ✓ робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, рецензування, складання реферату);
- ✓ методи дистанційного навчання;
- ✓ самостійна робота (розв'язання завдань);
- ✓ індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів першого рівня освіти.

Освітні технології:

- технології особистісно зорієнтованого навчання, які забезпечують розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, читання і письма), формують комунікативні уміння;
- комунікативні та інформаційно-комунікаційні технології, технології проблемного навчання.

Система контролю та оцінювання

Система контролю та оцінювання проводиться в формі поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті. У процесі вивчення дисципліни використовуємо такі методи поточного контролю:

- усні відповіді (фронтальне опитування, вибіркове опитування, дискусії, презентації);
- письмові завдання (самостійні роботи, реферати, творчі роботи, есе);
- тести.

Формами поточного контролю є індивідуальна та фронтальна перевірка, форма підсумкового контролю – екзамен.

Розподіл балів

Змістовий модуль №1								Змістовий модуль № 2						Кількість балів (залікова робота)	Сумарна к-ть балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14		
3	3	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	40	100

Критерії підсумкового оцінювання

Оцінку **A (90–100 балів)**, або «**відмінно**» отримують студенти, які набрали загальну суму балів від **90** до **100** від максимальної кількості можливих. При цьому відповіді студентів засвідчують, що вони ґрунтовно засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу, вміють її використовувати для аргументації тих чи тих положень при розкритті змісту відповідної проблеми; виявили поглиблене розуміння проблем морфології української мови, зокрема – іменних частин мови (іменника, прикметника, числівника, займенника); вільно оперують фактологічною джерельною базою, вправно володіють відповідною науковою термінологією, що передбачена при засвоєнні пропонованого курсу; регулярно, кваліфіковано з використанням матеріалів додаткової літератури брали участь у повідомленнях на практичних заняттях; ґрунтовно опрацювали всі питання, винесені для самостійного вивчення; глибоко розкрили питання підсумкового модуля-контролю. Мовлення студентів логічне й послідовне, стилістично вправне, відображає широкий словниковий запас.

Оцінку **B (80–89 балів)**, або «**дуже добре**» отримують студенти, які виявили обізнаність та частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та допоміжну літературу; знають праці вітчизняних дослідників у царині морфології, в контексті іменника, прикметника, числівника, займенника; здебільшого засвоїли теоретичний матеріал; продемонстрували знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією; брали досить активну участь на практичних заняттях; у достатньому обсязі опрацювали питання для самостійного вивчення; у достатньому обсязі розкрили питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **C (70–79 балів)**, або «**добре**» отримують студенти, які частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та допоміжну літературу; в основному засвоїли теоретичний матеріал; продемонстрували знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією; розкрили, але не повністю, питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **D (60–69 балів)**, або «**задовільно**» отримують студенти, які не повністю опанували матеріал, передбачений програмою курсу, мають досить поверхневі знання; показали фрагментарну обізнаність у теоретичних питаннях; у мінімальному обсязі опрацювали рекомендовану літературу; пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; частково розкрили питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **E (50–59 балів)**, або «**достатньо**» отримують студенти, які засвідчили погану обізнаність зі змістом теоретичних питань курсу; обмежилися поверхневим вивченням мінімальної кількості рекомендованої літератури; пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; фрагментарно розкрили зміст питань, винесених на підсумковий модуль-контроль.

Оцінку **FX (35–49 балів)**, або «**незадовільно**» з можливістю повторного складання отримують студенти, які не відвідували частину лекційних і практичних занять; упродовж навчального семестру набрали недостатню

кількість балів за змістові модулі; пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; не опрацювали рекомендованої літератури; під час відповіді допускають помилкові умовиводи, наводять неправильні приклади, або ж не вміють прокоментувати запропоновані мовні явища; не розкрили змісту питань підсумкового модуля-контролю; продемонстрували нелогічне, плутане мовлення зі стилістичними, граматичними та іншими помилками.

Оцінку **F (1–34 бали)**, або «**незадовільно**» з обов'язковим повторним курсом отримують студенти, які не відвідували лекційних і практичних занять; упродовж навчального семестру набрали недостатню кількість балів за змістові модулі, тому не могли бути допущені до складання іспиту; пасивно поводити себе під час практичних занять, не виконали завдань для самостійної роботи; взагалі не опрацювали рекомендованої для вивчення курсу літератури; не засвоїли програму курсу; якщо ж студенти були допущені до іспиту, але не розкрили питань підсумкового модуля-контролю, не відповідали на додаткові запитання, то їхню відповідь оцінюють «незадовільно».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90–100	Відмінно	A	відмінно
80–89	Добре	B	дуже добре
70–79		C	добре
60–69	Задовільно	D	задовільно
50–59		E	достатньо
35–49	Незадовільно	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1–34		F	незадовільно з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю навчальних досягнень студентів До змістового модуля № 1

1. Місце граматики в системі гуманітарних наук.
2. Граматичне значення, граматична форма, граматична категорія як основні граматичні поняття.
3. Характеристика основних засобів вираження граматичного значення.

4. Основні способи вираження граматичного значення: синтетичний, аналітичний, синтетично-аналітичний, суплетивний, супрасегментний.
5. Поняття граматичної форми.
6. Типологія граматичних категорій в українській мові.
7. Слово, словоформа, парадигма в контексті морфології.
8. Об'єкт та предмет вивчення морфології.
9. Критерії визначення частин мови в українському мовознавстві.
10. Традиційний та нетрадиційний підхід у системі частин мови.
11. Погляди українських учених (Івана Вихованця, Катерини Городенської, Іллі Кучеренка) на систему частин мови в сучасній українській мові.
12. Характеристика іменника як частини мови за критеріями:
  - лексико-семантичний критерій,
  - формально-граматичний критерій,
  - синтаксичний критерій,
  - словотвірний критерій.
13. Аналіз лексико-граматичних категорій іменника:
  - іменники – істоти / неістоти;
  - іменники – власні і загальні назви;
  - іменники – конкретні і абстрактні назви;
  - іменник – збірні та речовинні назви.
14. Граматична категорія роду. Характеристика засобів вираження грамем чоловічого, жіночого та середнього роду. Грамема спільного роду іменників. Місце фемінітивів у контексті категорії роду. Рід невідмінюваних іменників та аббревіатур.
15. Засоби вираження граматичної категорії числа. Іменники *singularia tantum* і *pluralia tantum*: особливості відмінювання.
16. Граматичний зміст та засоби вираження категорії відмінка:
  - відмінкові закінчення називного відмінка;
  - відмінкові закінчення родового відмінка;
  - відмінкові закінчення давального відмінка;
  - відмінкові закінчення знахідного відмінка;
  - відмінкові закінчення орудного відмінка;
  - відмінкові закінчення місцевого відмінка;
  - відмінкові закінчення кличного відмінка.
17. Поділ іменників на відміни
18. Парадигматика іменників I відміни.
  - іменники твердої групи;
  - іменники м'якої групи;
  - іменники мішаної групи.
19. Відмінювання іменників II відміни.
  - іменники твердої групи;
  - іменники м'якої групи;
  - іменники мішаної групи.

- 20.Парадигматичні типи іменників III відміни.
- 21.Парадигматичні типи іменників IV відміни.
- 22.Характеристика іменників, що не належать до жодної відміни.

До змістового модуля № 2

1. Характеристика прикметника як частини мови за критеріями:
  - лексико-семантичний критерій,
  - формально-граматичний критерій,
  - синтаксичний критерій,
  - словотвірний критерій.
2. Особливості прикметників за будовою:
  - короткі і повні,
  - членні і нечленні,
  - стягнені і нестягнені форми прикметників.
3. Розряди прикметників за значенням:
  - якісні прикметники;
  - відносні прикметники;
  - присвійні прикметники.
4. Формально-граматичні параметри якісних прикметників.
5. Граматичний зміст і особливості творення ступенів порівняння прикметників.
6. Парадигматичні типи прикметників твердої групи.
7. Парадигматичні типи прикметників м'якої групи.
8. Парадигматичні типи складних прикметників із другою частиною -лиций.
9. Характеристика числівника як частини мови за критеріями:
  - лексико-семантичний критерій,
  - формально-граматичний критерій,
  - синтаксичний критерій,
  - словотвірний критерій.
- 10.Класифікація числівників за морфологічною будовою.
- 11.Розряди числівників за значенням.
- 12.Особливості відмінювання числівників.
- 13.Характеристика займенника як частини мови за критеріями:
  - лексико-семантичний критерій,
  - формально-граматичний критерій,
  - синтаксичний критерій,
  - словотвірний критерій.
- 14.Розряди займенників за значенням та співвідношенням з іншими частинами мови: лінгводидактичний контекст.
- 15.Особливості семантичних параметрів та відмінювання субстантивних займенників.
- 16.Особливості семантичних параметрів та відмінювання атрибутивних займенників.

17. Особливості семантичних параметрів та відмінювання субстантивно-атрибутивні займенників.
18. Особливості семантичних параметрів та відмінювання кількісних займенників.

Перелік питань для підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Граматика: предмет вивчення. Основні граматичні поняття.
2. Способи й засоби вираження граматичного значення.
3. Поняття граматичної форми. Слово, словоформа, парадигма у морфології.
4. Типи граматичних категорій в українській мові.
5. Об'єкт та предмет вивчення морфології.
6. Зв'язок морфології з іншими лінгвістичними дисциплінами.
7. Система частин мови в сучасній українській мові. Традиційна та нетрадиційна концепція частин мови.
8. Критерії визначення частин мови та історія їх становлення в українському мовознавстві.
9. Повнозначні частини мови і службові слова (аналітичні синтаксичні морфеми).
10. Погляди Івана Вихованця та Катерини Городенської на систему частин мови в сучасній українській мові.
11. Концепція частин мови в працях Іллі Кучеренка.
12. Частини мови в античній концепції частин мови.
13. Гомогенна та гетерогенна концепція частин мови.
14. Іменник як частина мови.
15. Лексико-граматичні категорії іменника. Іменники – істоти / неістоти. Іменники – власні і загальні назви. Іменники – конкретні і абстрактні назви. Іменник – збірні та речовинні назви. Особливості семантики та відмінювання.
16. Категорія роду іменника, її реальна та формальна семантика, засоби вираження. Рід невідмінюваних іменників та аббревіатур.
17. Категорія числа іменника, засоби вираження. Іменники *pluralia tantum* та особливості їхнього відмінювання. Іменники *singularia tantum*.
18. Категорія відмінка іменника, граматичний зміст та засоби вираження. Система відмінків сучасної української мови.
19. Парадигматичні типи відмінювання іменників.
20. Особливості відмінювання іменників I відміни.
21. Особливості відмінювання іменників II відміни.
22. Особливості відмінювання іменників III та IV відмін.
23. Іменники, які не належать до жодної з відмін.
24. Прикметник як частина мови.
25. Морфологічна будова та граматичні ознаки прикметника.
26. Короткі і повні, членні і нечленні, стягнені і нестягнені форми прикметників.

27. Розряди прикметників та принципи їх розмежування. Проміжні розряди прикметників.
28. Семантико-морфологічні особливості якісних прикметників.
29. Ступені порівняння прикметників.
30. Відмінювання прикметників.
31. Поділ прикметників на тверду та м'яку групу.
32. Числівник як частина мови.
33. Погляди мовознавців на статус числівника як частини мови.
34. Класифікація числівників за морфологічною будовою та семантикою.
35. Парадигматичні типи числівників.
36. Займенник як частина мови.
37. Місце займенника в системі частин мови.
38. Розряди займенників за значенням та співвідношенням з іншими частинами мови.
39. Субстантивні, атрибутивні, субстантивно-атрибутивні та кількісні займенники.
40. Особливості займенникових парадигм.

Відповідно до «Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти»

(протокол № 16 від 25 листопада 2024 року)

(<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity/>) під час вивчення дисципліни здобувачеві освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Рекомендована література

Основна

1. Алексієнко Л. А., Зубань О. М., Козленко І. В. Сучасна українська мова: морфологія: підручник. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2014. 675 с.
2. Бойко В.М., Давиденко Л. Б. Граматика української мови: Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Київ : «Академія», 2014. 240 с.
3. Баган М.П., Гмиря Л.В. Сучасна українська літературна мова. Морфологія: навчально-методичний посібник. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2023. 87 с.
4. Граматика сучасної української мови. Морфологія [автори: І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, А. П. Загнітко, С. О. Соколова; за ред. К. Г. Городенської. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
5. Захлюпана Н., Кузьма І., Кутня Г., Труш О. Морфологія: Термінологічний словник-довідник. Львів, 2014. 225 с.

6. Лаврінець О., Симонова К., Ярошевич І. Сучасна українська мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 524 с.
7. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. Київ : Наукова думка, 2019. 392 с.
8. Ципердюк О. Д. Сучасна українська літературна мова. Морфологія : інструктивно-методичні матеріали до практичних занять і самостійної роботи. ІваноФранківськ : Голіней О. М., 2021. 124 с.
9. Шабат-Савка С. Займенник у системі координат української мови: відкрита лекція. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2022. 56 с.
10. Шабат-Савка С. Т., Агафонова А. М. Морфологія: іменні частини: навч.-метод. посібник. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2018. 236 с.

Допоміжна

1. Авраменко О., Блажко М. Українська мова та література: довідник. Ч. I. Київ: Грамота, 2021. 496 с.
2. Баган М. П. Історичний портрет фемінітивної підсистеми української мови. Рецензія на М.П. Брус Фемінітиви в українській мові: генеза, еволюція, функціонування. Івано-Франківськ: Генеза, 2019. Українська мова. 2020. № 1. С.153-157.
3. Брус М. П. Фемінітиви в українській мові: генеза, еволюція, функціонування. Частина перша. Монографія. Івано-Франківськ : ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. 440 с.
4. Брус М. П. Фемінітиви в українській мові: генеза, еволюція, функціонування. Частина друга. Словник. Івано-Франківськ : ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. 640 с.
5. Венжинович Н., Пискач О. Сучасна українська літературна мова. Морфологія: навчально-методичний посібник для студентів українського відділення філологічного факультету. Ужгород: Гражда, 2017. 232 с.
6. Гінзбург М. Д. Про гендерні особливості займенникових іменників кожний, усякий, жодний. *Українська мова*. 2014. № 2. С. 94–106.
7. Зубенко К. Когнітивний принцип класифікації частин мови у мовознавстві 40-х рр. – кінця ХХ ст. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Сер.: Лінгвістика. 2014. Вип. 21. С. 29–32.
8. Коломийцева, В., Чумак, В. Професор І. К. Кучеренко в історії українського мовознавства: класифікація частин мови. *Українське мовознавство*, 2023. 1(53), С. 24–37
9. Малюга Н. М. Продукування фемінітивів як спосіб подолання гендерної асиметрії в мові. *Філологічні студії*. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. 2015. Вип. 12. С. 162–168.
10. Омельчук С., Климович С. Мовмо й пишімо поправно: 33 посутні зауваги з українського правопису, граматики і слововживання для фахівців. Одеса: Олді+, 2024. 80 с.

11. Паук М. М. Числівник у ролі обмежувача в українських прислів'ях. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2020. № 46. Том 2. С.51–54.
12. Плющ М. Я. Категорія відмінка в семантико-синтаксичній структурі речення. Київ: Вид-во Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. 2016. 252 с.
13. Плющ М. Я. Функції числівників як ознакових слів. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 10 : Проблеми граматики і лексикології української мови : зб. наук. праць. - Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. Вип. 13. С. 33–38.
14. Радько О. Особливості творення ступенів порівняння індивідуально-авторських прикметників в українських поетичних текстах ХХ–ХХІ сторіч. *Лінгвостилістичні студії*. 2015. Вип. 2. С. 159–166.
15. Ципердюк О. Д. Вокатив у текстах новел Василя Стефаника. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. 2021. Том. 32 (71). № 6. Частина 1. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 58–63.
16. Шабат-Савка С. Мовно-літературна освітня галузь у контексті інноваційних технологій навчання. *Мовно-літературна освітня галузь: розроблення, впровадження нових методик та практик навчання : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (12 жовтня 2023 року в змішаному режимі) / упоряд.: Завалевський Ю. І., Коломоець Г. А., Дутчак І. Г., Боднарюк С. М. Чернівці: ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти), що відбулася в Чернівцях за безпосередньої організації Чернівецької філії Державної наукової установи», 2023. С. 159–166.*
17. Ясакова Н. Ю. Морфологічна категорія особи у світлі міжчастиномовної взаємодії. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. Серія: Філологічні науки. 2018. Вип. 292. С. 67-73.
18. Ясакова Н. Ю., Кобченко Н. В., Ожоган В. М. Український вокатив: зміна поглядів на функції морфологічної форми на тлі суспільних трансформацій. *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej*. 2022. Vol. 57. Article No. 2673. P. 1-21.

Інформаційні ресурси

1. Мова.info. Лінгвістичний портал. URL: <http://www.mova.info/>
2. Горох – українські словники. URL: <https://goroh.pp.ua/>
3. Культура мови на щодень : Довідково-інформаційна система / Інститут української мови НАН України. Київ. 2010. URL: <http://bit.ly/33ev57P>
4. Український лінгвістичний портал: <https://www.ulif.org.ua/>.
5. Освітній проєкт «Мова – ДНК нації». URL: <https://ukr-mova.in.ua>
6. Офіційний сайт Української мови. URL: <http://ukrainskamova.at.ua>
7. Портал української мови та культури: <https://slovnyk.ua/>.

8. Ющук І. П. Практикум з правопису і граматики української мови. – К.: Освіта, 2012. 270 с. / Режим доступу: <https://ushchuk.files.wordpress.com/2013/09/d196.pdf>.

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасників освітнього процесу під час вивчення навчальної дисципліни регламентують такі документи:

✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>

✓ Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/f5e1eobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf